

Katharina Winkler

Blå smykker

Oversat af Maj Westerfeld
efter:

Katharina Winkler, Blauschmuck.
© Suhrkamp Verlag Berlin 2016.
Mit freundlicher Genehmigung
des Suhrkamp Verlags, Berlin.

Baseret på en sand historie

Vi børn er en flok.

Høet er vores seng. Lugten af afskåret sommer. Vi ligger på tværs og henover hinanden. Ingen ved, hvilken hånd eller hvilken fod, der tilhører hvem.

Mor?

Vi trækker vejret dybt. Vi lugter af den forgangne dag. Af sved, af sol. Vi prutter hinanden i ansigtet.

Jeg hører nogen sige, vi er ti børn. Jeg hører nogen sige, jeg er den syvende. Som en ko, der kælver, føder min mor sine børn, et ad gangen, mellem såning og høst og såning. Stor og tung står hun i den varme middagssol og vender høet. Mellem to høballer dumper der et barn ud af hendes skød. En pige, en dreng, en pige, en dreng, en pige, en dreng, en pige, en dreng, som perler på en snor.

Kun en enkelt gang kom en dreng efter en dreng, men han døde, og så kom der straks en pige igen.

Der er også andre børneflokke på vores bakker.

Vi hedder Aliye, Hüseyin, Fatma, Mehmet, Yıldız, Ali, Filiz, Sayit, Zehra, Remzi, Selin, Veli.

Geder, gedekid, får, lam, børn, køer, kalve, æsel, hest. Vi er flokke og hyrder på samme tid. Vi vogter hinanden. Nærer hinanden og slår hinanden i flankerne. Mor beskytter os mod far, far beskytter os mod ulvene, vi børn beskytter hinanden, som fårene og lammene og gederne og gedekiddene beskytter hinanden. Hüseyin og Mehmet vogter kørerne, Sayit og Zehra gederne, Yıldız fårene. Jeg vogter lammene.

Ulve kommer springende over bakken,
en ad gangen, seks, syv, en hel flok. De
kaster sig over fårene, med blottede
tænder, flænser deres bytte, tarme og
maver fulde af græs, stjæler kødet ud af
mundten på hinanden, dirrende knogler
skælver i det blodige kød.

Ædegilde.

Ulvne æder fårene. De flår dem fra
hinanden. Roder rundt i indvoldene.
Lunge, tarm, lever, milt, hjerte.

Døden er rød. Blod på hvid uld. Blod
på grønt græs. Blodspor, blodpletter,
dryppende, flydende, strømmende blod.

Da ulveflokkten trækker sig tilbage,
kommer fluerne. Sorte skyer over de
døde kroppe.
Pludselig står Yıldız inde mellem fårene.
Hendes sorte fletning drypper, stadig
våd efter at have leget ved bækken.
Far slår mig ihjel! Far slår mig ihjel!

Og:

Filiz! Filiz!

Som om jeg ved, hvad hun skal gøre.

Jeg mærker nogen bag mig: Far.

Ser ham i Yıldız' ansigt. Han løber op

ad bakken, løfter sine garvede hænder
mod himlen og råber fortvivlet: Allah!

På slagmarken ligger der te, sukker, salt
til dyrene, og tøj til hele næste år.

Far kalder på sine sønner. Hüseyin og

Mehmet kommer løbende og bander og

jamrer: Allah! Så smider de kadaverne
op i nogle trillebøre.

På skrumplende trillebøre køres de døde
dyr hjem til stalden.

Yıldız er forsvundet.

Resten af familien samles i stalden og
gør dyrene i stand.

Mor jamrer over blodpletterne på ulden,
som hun aldrig mere kan vaske ren eller
farve igen.

Da det bliver mørkt, går far ud for at lede efter Yıldız. Truende går han gennem stalden og over marken. Yıldız er krøbet ind i et buskads, som en hare. Da far finder hende, styrter hun af sted, hen over marken, op over bakkerne, ind i græsmørket og flygter op i et træ. Far råber truende op gennem grenene, prøver at klatre op, men falder, bander, falder igen.

Det er næsten lyst, da far går tilbage til huset, til sin seng. Der ligger mor. Med åbne øjne. Hun venter, til far trækker vejret dybt og roligt. Så vover hun sig ud til træet. Hun rækker mad op gennem grenene til Yıldız:
Bliv, hvor du er.

Fra mit natteleje ser jeg min søster mellem grenene i den månelyste nat.

Næste dag får vi stegt fårekød.
Vi deler vores kød med ulvene.

Når far træder ind i huset, tager han stilheden med. Vi rejser os med det samme, udveksler hurtige blikke, Yıldız rykker en stol om bag far, Fatma tager jakken af hans skuldre, jeg skynder mig ud i køkkenet til vandkarret, øser vand op i en skål, tre skefulde. Fatma sidder på knæ foran far, har bundet hans sko op, trækker den højre sko over hælen på ham, jeg sætter mig ved siden af hende og tager hans venstre sko af, fars fod er fugtig og varm. Jeg dypper den ned i det kølige vand og vasker dagen af hans såler. Zehra rækker mig håndklædet, jeg gnutter foden tør og lader den glide fra min hånd ned i sandalen.

Mor har bagt. Vi får fladbrød med bønner og ost og frisk ayran. Under måltidet sidder vi tavse omkring bordet. Som far vil have os.

Æren står over alt andet, siger far.
Æren får solen til at stige op.
Æren får os til at sove trygt.
Vi ånder den. Ind og ud.
Om natten og om dagen.
Æren skal vokse på vores marker.
Vi spiser den, og kvinderne ammer
deres børn med den.
Æren er meget vigtig for min far.
Vigtigere end os børn. Vigtigere end
mor.
Æren står over alt andet, siger far.
Æren vokser mig over hovedet.

Vi har seks haver. Der er kartofler, løg, agurker, tomater og peberfrugt, bønner og grøn salat, majs og basilikum, meloner, kikærter og kål. Æbler, pærer, abrikoser, morbær, blommer, vindruer. Vores jord er stenet. Naboens have er større og frodigere.

Naboens frugttræer er egentlig vores, siger mor, bedstefar plantede dem.

Da far var ung, tilkaldte naboerne en embedsmand fra Kiği og erklærede haven for deres ejendom.

Far sad ved deres bord og nikkede tavs ind i de fire nabosønners ansigter.

Far havde ingen brødre, derfor havde de retten på deres side.

Embedsmanden målte jorden op og skrev ned, hvad man dikterede ham.

Derefter skænkede naboerne op i glassene og skålede med far for et godt naboskab.

Når morbærrene i nabohaven er røde,
stjæler vi børn vores ejendom tilbage, og
lader den søde saft løbe ned over hagen.
De bær vi ikke kan spise, samler vi i
kurve og bringer ind til mor. Vi tørrer
sommeren, lagrer den i kælderen og
spiser den om vinteren.

Vi deles om bækken med vores naboer.
Ni dage om måneden flyder den for os.
De andre dage leder naboerne den over
på deres marker og ind i deres haver. Så
venter vi på bækken.

Længe før den kommer, hører jeg dens
rislen.

En morgen drejede vi på træstangen og
ventede. Men bækken kom ikke.

Planterne i haven var sprukne. Med
tørre ganer gik Hüsein, Fatma og jeg op
langs bækkens støvede leje. Naboerne
længere oppe havde stjålet bækken og
ledt den ind i deres have. Deres tomater
var aftenrøde.

Da vi fortalte det til mor, blev hun
rasende og trampede fnysende op ad
bakken over det tørre græs, hendes råb
drev nabokonen ud af huset,
forbandelserne rullede helt ned til os.
Min far kom farende ud af stalden og
ilede op til naboerne for at redde sin
ære. Bag bakken dukkede Aylin op,

tyvens datter, jeg vinkede, hun vinkede tilbage.

Et par dage senere sad mor og nabokonen i vores køkken og snakkede sammen, som om der var vand nok. Mennesker er et sjældent syn hos os.

På varme dage sover vi i det fri. Syv
børn på høfyldte madrasser.
Fluesværme belejrer vores munde og
øjenkroge. Mor tænder bål med tørret
komøg. Med sit forklæde vifter hun
røgen ind i vores ansigter. Det holder
fluerne væk, siger hun. Sayit vipper med
fødderne foran mit ansigt.
De stinker af komøg, siger han og
griner, det holder også fluerne væk.
Sov nu, afbryder mor hans fnisen, vi
skal tidligt op i morgen, arbejdet venter.

Bag røgen ser jeg funklende stjerner.
Den største er min.

I vores dal bor der hundrede blå kvinder. Der er lyseblå kvinder som Neclas mor og mørkeblå kvinder som Fidans mor, der er rød-blå og sort-blå kvinder. Der er kvinder, som bærer deres blå om halsen som et halssmykke eller længere nede på brystet som en medaljon, nogle bærer deres blå om håndleddet som et armbånd, andre om deres ankler.

Mange kvinder skifter deres blå smykker hver uge, andre hver dag. Nogle smiler altid på trods af deres blå smykker, som Leyla, andre er tavse i blå, som Zehra. Lyseblå kvinder bliver til mørkeblå, rød-blå til sort-blå. Mørkeblå bliver også til lyseblå, men det er sjældent, og kvinder, der bærer sort-blå, som Ayşe, slipper aldrig af med den kraftige farve igen. Der er kvinder, hvis blå smykker ingen kender, kvinder, som skjuler dem under lange kjoler, under tørklæder, blå piger for det meste, som Elif og Selin, der

bærer deres blå lidt forsigtigt, som
læbestift for første gang.

Kvindernes blå smykker er som aftryk
fra deres mænd. Redskabet, træ eller
jern, og antallet af slag, bestemmer den
blå farve.

De blå kvinder bærer himlens farve.
Letskyet sommerhimmel, isnende
vinterhimmel, ustadig forårshimmel, grå
efterårshimmel, tusmørke, regnbue.

Kun Songül er himmelløs og ikke blå.
Hvor hun dukker op, forstummer
samtalen.

Hvad skal man tale om med den
himmelløse?

Med pletfri hud går hun gennem
landsbyen. Kvinderne vender sig bort,
ikke et ord, ikke en hilsen til den
himmelløse. Se hende der, siger min
mor og stryger mig over håret med sin
sort-blå hånd, hverken klog eller flittig,
og alligevel ikke en eneste blå plet!

Den slags kvinder findes også, siger
hun, desværre.

Når jeg bliver stor, vil jeg være en blå
kvinde.

Jeg håber på en blå farve, lys som
vinterhimlen.